

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XVIII. Varij modi variæq[ue] causæ, ob quas terræ elementum
indolem mutat, & verò suapte natura immobile tremit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

culta. Propter nos amnes fluunt; promanant fontium scatebrae; mare ad negotiandum naues admittit; & fodinis effodiuntur opes. At quid opus est, hac persequi? Deus ipse salutis nostrae causa, inter homines conuersatus est; Verbum caro factum est, & habitauit in nobis; sol ipse iustitiae medius eorum factus est, qui sedent in tenebris. Vita ipsa venit ad mortem, mortem autem crucis: ob mortuos resurrexit; Spiritus S. charismata distribuit: multiplices coronas promisit; delicias Paradisi; regni caelestis gloriam; & cetera, quae numerari non queant. merito vt exclamemus. Quid retribuemus Domino, pro omnibus, quae retribuit nobis?

C A P V T XVIII.

Varij modi, variisque cause, ob quas terra elementum indolem mutat, & verò, suapte natura immobile, tremat.

Magnam diuinæ beneficentiæ argumentum est terra, cuius muneribus, quia non solum aquissimum est priuari ignauos, sed multò etiam iustius plecti quosdam, qui in ea, in ignominiam Conditoris, viuunt: meritò eadem etiã subinde fit diuinæ iustitiæ & speculum, & instrumentum. In ea enim nonnunquam Numinis ira luculentè apparet. Neque vnus est per illam puniendi modus. 1. Terra relinquetur deserta, ait Prophetes. Vbi nemo habitat, ibi nemo arat, nemo metit. Quae incolae habet, regio, inquit Xenophon, magni pretij possessio est; eademque, si ab hominibus deserta sit, etiam commodis ipsis caret. Terra ergo deserta deserit & ipsa: ac saepe preuenit, vt deseratur. Nam 2. Etiam si sint, qui stiuam torqueant, qui vomere lacunam faciant, qui sulcum imprimant, qui semen iactent; immò qui centum aratris terram vertant, tamen nonnunquam aquae pessima sunt, & terra sterilis. 3. Aliquando aquae penitus nullae sunt, si clausum fuerit calum, & non pluerit, propter peccata mortalium. 4. Aliquando nimiae sunt, vt computrescant semina; & tantae, vt terram non rigent, sed mergant: sicut in diluuiò accidit. 5. Aliquando imbres frigore concresecunt, vt percutiant: sic fata verberantur, longiq; perit labor irritus anni. En pluam cras, ait, hac ipsa hora grandinem multam nimis. 6. Aliquando iam flaua Ceres manus & falcem postulat, cum noxiæ animantes spem propin-

I.

II.

Isa. 6. 11.

Xenophon.
lib. 4. de In-
stitut. Cyri.

4 Reg. 2. 19.

3 Reg. 8. 35.

Gen. 7. 4.

Exod. 9. 18.

- Exod. 10. 4. quam depopulantur. *Ecce ego inducam cras locustam in fines tuas, quæ operiat superficiem terræ, ne quidquam eius appareat; sed comedatur, quod residuum fuerat grandini.* 7. Aliquando ira in cælis Deus terram cælestibus flammis vastat. Sic Dominus pluit super Sodomam & Gomorrhæam, sulphur & ignem à Domino de cælo. Nihil utique tunc viruit, in illis campis; in quibus vel ipsa poma, etiam hodie, leui pressu, in vagum puluerem fatiscunt. Nec opus est prætere; sole potest mundi Gubernator solum exurere: quo iubente, aliàs & præsentia huius astri salubriter calefacit, & absentia utiliter refrigerat; aliàs siue absens sit, siue præsens, omnia denudat; ut vel bustû fiant, vel obscurum chaos, & facies nocturna; eclipsi lumen eius obuelante. Quanquam enim ista cælestiâs, etiam in natura causas habent; falsum est tamen, nihil horum Deos facere, nec irâ numinum calum concuti, aut terram; ut Stoicus præsumere animo iussit.

II.
Senec. in
Thyeste.

Apud veteres tragædos, Atreo Mycenarum rege, Thyesti fratri suo filium epulandum præbente, fingitur sol, facinoris immanitatem abominatus, radios suos resorbuisse; immò, ne polueretur, aufugisse. Ita tenebris terras operuisse erubeiscentem naturam, canunt Poëtæ, qui sibi videbantur irati Dei offensam gravius exprimere non posse. Nimirum, ut pictor excellentis tabulæ à se pictæ cortinam obduxit, ne à futuro, ultra crepidam sapiente, aut alio Momo opus carpente aspiceretur: ita Deus quoque texit olim in Ægypto, nona plaga, terras; &, Filio suo moriente, trium horarum interuallo, cæli lumen extinxit, ut ostenderet, vel naturam pati, vel naturæ authorem; eaq; propter indignos esse mortales, qui lucem, qui orbem, qui orbis Conditorum intuerentur, quem crucifixerunt. *Eodem momento dies, aut* Tertullianus, *medium orbem signante sole, subducta est. Deliquimus utiq; putauerunt, qui id quoq; super Christo prædicatum, nõ sciuerunt. Et tamen eum mundi casum relatum in archiuis vestris habetis.* Scilicet, quia nihil deformius est peccato, debebat ea deformitas significari, per terram quoque deformatam. Ut enim lux rebus omnibus videtur colorem gratiâque affundere; ita nox, cum die aufert omnem terris venustatem: & velut domum, ob funus Principis in luctum coniectam, pullata atraque facit vniuersam.

Tertullian
Apol. aduers.
Gent. c. 21.

quæ comprehendit. Ita enim in magnatum aulis, quando ibi Domini cadauer depositum baiulos & sepulchrum expectat, parietes, scamna, mensæ, famuli, ipsi etiam currus & equi, tristi nigredine vestiuntur. Quanquam non lux & color tantum, sed & fertilitas, & pulchritudo ipsa terræ adimitur, si diuinus Iudex, terrenas, & cælestium inanes animas hoc elemento vult plectere. Siquidem circa Sodomam olim omnia mortua, & postea etiam ipsius terræ sanctæ amœnitas, & fecunditas, vnà cum templo & natione, euauit; vt tradunt probati authores: adeò vt balsamum soli Iudææ à Plinio attributum, nec nisi in Ierichuntinis viridarijs nasci solitum, in Ægyptum sit translatum, vbi non alia irrigatum aqua crescit, quam illius fontis, qui B. Virgini Mariæ, Filioque illius scaturijt exulanti.

Ne quis autem existimet, caligine tantum, aut luminis subductione, vel siccitate, ac sterilitate terras deformari, deformantur & igne, & motu, quando diuinâ irâ percussæ contremiscunt. Tamest enim nihil aliud est in terra tremor, quam in nube tonitruum; nec hiatus aliud, quam cum fulmen erumpit, incluso spiritu luctante, & ad libertatem exire nitente: vtitur tamen natura Deus, & in perniciem impiorum frænos laxat elementis. Hinc illa: *Quia dies ultionis Domini, annus retributionis iudicij Sion, conuertentur torrentes eius in picem, & humus eius in sulphur: & erit terra eius in picem ardentem.* Quo pacto Vesuuus mons, teste Eusebio, Anno Christi 83. rupto vertice, tantam flammaram copiam euomuit, vt finitimæ regiones vrbesque, vnà cum hominibus, incensæ fuerint ac desertæ. Circa annum 1135. tantus in Gallia calor, tantæque siccitas extitit, vt terra ardere, & flammæ, cum ingenti populi terrore, emittere inciperet. Quod varijs in locis euenit, igne exustis à Deo, quando ascendit fumus in ira eius, & ignis à facie eius exarsit: carbonem succensum sunt ab eo. Sic ignem igne compensat. Ardent homines auaritia, ira, odio, libidine: incendunt pauperum casas, innocentum domos, pagos, ciuitates, contra promissa, & fidem datam: hæc incendia, cur incendijs non puniantur? cum etiam, Politicis legibus, ad rogum damnentur, qui domum alterius malitiosè inflammauerunt.

Nec minus terrificum est, quod præcedit. *Commota est, & con-*

Plin. lib. 12.
Nat. hist. c. 24
Genebrard.
l. 2. chron. in
Tito, ex Paulo
louio l. 17.
hist.

III

Plin. lib. 2.
nat. hist. c. 79.

Isa. 34. 8.

Euseb. An. 83;
Vign. An. 82.

Palm. An.
1135.
Robert. An.
1137.
Plal. 17. 9.

IV

tremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt, & commo-
sunt; quoniam iratus est eis. Vt enim omittam naturales terre

Esther. 7. 7.

tuum causas, præcipua, cur terræ quatiantur, causa est Deus
quoniam iratus est eis. Non possunt quiescere, qui vehementer

irascuntur. Vnde & Assuerus rex iratus surrexit, & de loco con-
intravit in hortum arboribus constitum. Ex quo motu & Aman

lexit, à rege sibi preparatum malum. Concionatores quoque, cùm
volunt esse vehementissimi, oculos, vultum, manus, brachia hu-

vertunt & illuc, & totius corporis motu, motum volunt exci-
re animorum. Ita, Deo irato, mundus concutitur, & ipsa terra

Num. 16. 31.

fundamenta contremiscunt. Nec contremiscunt tantum, sed
etiam velut os in rictum diducunt, vt deurent peccatores, quo-

rum nefaria facinora Numen solent ad iram, & extraordinarias
pœnas inferendas, prouocare. Atque hæc est altera causa, præ-

Pausan. in
Bocoticis,

memorata antecedens. Sequitur enim culpam pœna. Ob illam
fulmen stringit, ob illam terras concutit. Quod legimus, fa-

Plutarch. de
Græcor. &
Roman.
comparat,

ctum, quando Core, Dathan & Abiron, Moyse principatum, A-
roni sacerdotium auferre conati sacrilegam seditionem con-

Æneas Sylu.
in hist. Bo-
hem.

taterunt. Tunc enim dirupta est terra, sub pedibus eorum: & ap-
riens os suum deuorauit illos, cum tabernaculis suis, & vniuersa sub-

stantia eorum, descenderunt q̄, vini in Infernum, aperti humo, & per-
runt de medio multitudinis. Quorum culpam, cùm multi imitentur,

mirum est, quòd non formident & pœnam. Inuolant enim

in Ecclesiasticam potestatem, libertatem, immunitatem, per fas

& nefas, ac vt suis bonis parcant, hæreditatem Christi dissipant

deuorantque, quid mirum, si & illos terra deuoret? Omittam

Trophonium, mox, vbi fratri, ne in casses Hyriæi lapsus, tanquam

ærarij illius compilator, agnosceretur, caput præcidit, eo ipso in

loco, tanquam compilator, & fratricida, terræ haustus est hiatu

Notus humi mersis Amphiaræus equis. Notus Valerius Gornatus

qui cùm secundum quietem capere se sacerdotis ornamentum

vidisset, & in conflictu multos trucidasset, ad patefaciendas fo-

mnij, honorésque somniantium vanitates, & sacra illotis manibus,

affectantium insanias, repente terræ absorptus est. Hos se-

cuta est impia illa Furia Vradsilai Ducis Bohemorum, quam alij

Drahomiram, alij Drabonuciam vocant. Quæ ægrè ferens, ma-

ritum

ritum ex testamento matri Ludmillæ feminæ integerrimæ regni administrationem, quoad filij adolescerent, reliquisse: immisissis satellitibus, socrum strangulavit, Boleslaum filium idololatram, in necem fratris Wencellai sanctissimi juvenis, inter epulas, armavit, aliâque multa nefanda fecit. Igitur ipsa, indigna quam terra sustineret, non multo post, apud arcem Pragensem, hiatus terræ absorpta interiit, curru ad Proserpinam vecta, ne tardiùs eò perueniret. Aiunt nonnulli, aurigam eius mirabiliter euasisse. Nam cum eo loco transiret, ubi Missæ sacrificium mysta peragebat, audiens tintinnabuli sonitu signum dari, ad Christum in hostia sublimata adorandum, consueta pietate, ex equo desiliit, atque in sacellum intrauit. Ibi operæ pretium tulit. Nam eo vix ingresso in ædem sacrâ, Furia illa moras trahenti aurigæ irata, in abyssum cecidit. Quo tempore, utique diuinus iudex voluit terrâ, velut cribro, triticum à palea subcernere. Aliàs vno casu inuoluit, qui scelere vno impliciti, sicut delictis iuncti fuerunt, ita meruere etiam supplicio copulari. *Carura, in Phrygia Carieq, confinio vicus diuersoria habuit, & feruentes aquas in Maandrum exeuntes.* Ibi fama est, Leonem, cum magno scortorum grege, in diuersorio hospitatum, facto, per noctem, terra motu, cum omnibus perisse. Nimirum Ambubaia thermis indigebant, quibus vitæ sordes abluerent; si tamen ablui potuerunt, quæ nimis infederant. Nec Leo, tot flagitijs obrutus, obrui mitiùs debebat. Iacet, apud quas voluit, non quo voluit, sed quo meruit pacto.

234-11-2

IV

Idem cap. 61. Aliz.

V.

Pontan. de Fortitud. heroie. li. 1. c. 8.

Diodor. li. 11.

235-11-2

Hæc vel singulos, vel paucos duntaxat pleraque tetigerunt. Pontanus refert, in Hirpinis, grauissimo terræ motu, tota oppida non quassata tantum, sed etiam funditus euersa. Ea strage, in Samnio, Lucania, atque illa Campaniæ parte, quæ cis Lirim est, ad quatuor & viginti hominum millia ceciderunt, Diodorus memorat, circa Olymp. 78. Spartæ, complures domus magnis terræ motibus concussas, funditus corruisse; supraque viginti millia Spartanorum ruinis obruta interiisse; ac deinceps assidue, per longum tempus, vrbe ita terræ motu concussâ, ruentibus ædificijs, multa mortalium corpora cadentium murorum mole obruta expirasse: rerum etiam opumque, & supellectilis cuiusque generis haud exiguam quantitatem soli tremore absumpta. Ex

suborp

Gg

Trogo

Sobell. lib. 3. Trogo narratur, cum Tigranes Armenia rex Syriam occupasset, eam crebris terræ motibus sædè vastatam esse. Qua clade centi septuaginta Syrorum millia multæque vrbes vnâ interierunt. Quod prodigium mutationem rerum, quæ postea secuta est, potendere, aruspices responderunt. Sed videtur potius terra nouo incolas auersata, ad eorum aduentum cõhorruisse. Qui enim terra non sunt contenti sua, digni sunt, vt pereant in aliena; quæ sape, vt Alexandri equus fessorem, indignum possessorem excutit.

VI.
Ranulphus
lib. 7. cap. 15.

Quamuis nonnunquam, terra quoque ipsa ad alios migrare digniores. Quo pacto, in Italia, cum terra, per quadraginta continuos dies quateretur, villa quædam mota, Anno 1117. ad alium procul distitum locum transuolauit. Et sæpius ita tellus tremuit vibrauitque. Talis enim motus abstulit insulas mari, præteritque terras: Antissam Lesbo, Zephyrium Halicarnasso, Ethos in Mindo, Dromiscon & Pernen Mileto, Narthecusam, Parthenia pro montorio. Aliæ multæ insulæ à Plinio recensentur, loco motæ, vel absorptæ, vel interruptæ haustæque. Quin etiam nascuntur, hoc modo, terra, ac repente in aliquo mari emergunt, velut paria seculi faciente natura, quæq; hauserit hiatus, alio loco, reddente. Vsq; ad etiam prodesse potest terræ tremor, vt terras reddat. Sed nulla maior utilitas, quam quod homines doceat timere Deum terræ concurentem. Cum Christus, in cruce infamè interfectus esset,

Plin. lib. 2.
nat. hist. c. 89.

Ibid. cap. 86.

Matth. 27. 51.

obstupuit natura, & terra mota est, & petra scissa sunt, & monumenta aperta sunt. Non caruit fructu suo motus ille. Siquidem Centurio, & qui cum eo erant, custodientes Iesum, viso terra motu, & his, quæ fiebant, timuerunt valde dicentes: Verè Filius Dei erat iste. In terra motu docibiles Dei, Deum agnoscunt, omnipotentiam illam intelligunt, iram metuunt, de peccato, velut de sepulchro resurgunt. Idcirco enim terram concutit Deus, vt petra & saxea impiorum corda scindantur. Quæ si obstinatè pergunt ire in seculum, & Seruatoris contemnere passionem, calcare sanguinem, Deum se misericordia indignos faciunt, eiusque sanguinem cogunt in calum clamare. Quod, apud Moscum, Georgius Abbas, in Palestina vidit, testatusque est, cum extra ordinem audicus esset, & ciulare; eo quod vidisset iratum in sublimi throno Christum, & quodam

Moscos Eui-
rat. in Prat.
spir. cap. 50.

quodam Iouis sancto, neque à sanctis, neque ab ipsa Matre sua, flecti potuisse; ac postea ipso die sancto Veneris, ingenti terræ motu, hora nona, tot vrbes ac populi ceciderunt. Ita passio Christi in salutem data, impijs fit in injuriarum recordationem; Deumque, quem hominibus bonæ voluntatis placat, duris cervicibus ad iram inflammat; in terrorem sceleratorum. Nam quid alijs fieri possit, exemplum in alijs fecit; quando varia hominum flagitia, horrendis terræ cladibus, vindicavit. Quod enim cælestis Pater fecit terram concutiens, Christo in cruce interfecto; id etiam postea sæpius repetiuit, cum eundem hæretici è diuinitatis folio deripere conarentur. Tantus & elemento horror, & ipsi Deo meff odium blasphemiarum.

Anno 343. sub Constantino Imp. Ariano, Neocæsarea vi terræ motus, mari absorpta; & An. sequenti Rhodus insula penè tota subuersa est: posteroque Dyrrachium totum procubuit. Quin etiam Roma, per triduum, magno cum periculo, tremuit: & duodecim Campaniæ vrbes funditus, eodem imperu, corruerunt. Atque An. 364. cum moreretur Constantinus Imp. Mopsucrenis, magno terræ motu, bona pars Constantinopolis diruta est. Apud authores non dubitatur, quin Deus, tot terræ motibus, qui acciderunt, sub hoc Imperatore, testatus sit, sibi Arianas blasphemias aduersus Filium Dei omninò displicere. Esse verò in pœnam talia, monstratum fuit, An. secundo Mauritij, juxta Chronicon Sigeberti, quando Antiochia pessumdata est. Vidit enim quidam ex ciuibus vir pius & liberalis, largusque in erogandis elemosynis, venerandum senem albo indurum vestimento, cum duobus socijs, in vmbilico vrbis stantem, sudariumque, quod in manibus tenebat, excutientem super mediam ciuitatis partem, quæ subito cum ædificijs & mœnibus euersa est. Vix autem retineri poterat à duobus socijs, latus stipantibus, quò minùs sudarium super reliquam quoque vrbis partem, quæ incolumis stabat, effunderet. Placatus ergo, postquam hunc ipsum virum ac piym ciuem, blandis verbis fuit consolatus, videri repente desijt. Qua in re patefactum est, vnde iudicij tam metuendi veniret executio; & quid apud Deum, possint pij deprecatores, quibus, vt olim Abrahæ, in perdenda Pentapoli, consiliorum suorum & fu-

VII.
Car. Sigon.
lib 5. Imp.
Occid.

Eutrop. li. II.

XI
Gg 2

roris

Psal. 147. 3. roris diuini arcana reuelat. *Non fecit taliter omni nationis; & scientia sua non manifestauit eis.*

VIII. Pherecydem narrant, in Scyro insula, sitientem aliquando, aquam à discipulorum quopiam petijisse: quam cum bibisset, pronunciaſſe, terramotum, post triduum ea in insula futurum.

Quod dictum, ut exitus probauit, magnam ille gloriam reportauit. Item, praecleara quadam esse & immortalis in eo (si credimus) diuinitas perhibetur Anaximandro Milesio Physico: quem ferunt Lacedaemonijs praedixisse, ut urbem ac tecta custodirent: insolare eum motum terra: cum & urbs tota, eorum corruit, & Taygeti montis magna pars, ad formam puppis eminent, abrupta cladem insuper eorum ruina presit. *Quae si vera sunt, ait Plinius: quantum à Deo tamen videri possunt tales distare, dum viuant?* Qui tamen, paulò infra ipse docet, & quò modo è puteis, & quaratione, ex alijs signis venturi terrae motus cognosci possint. Ait enim: *Nauigant eo quò sentiant, non dubia coniectura, sine flatu, intumescente fluctu subit, aut quatiente icti. Intremunt verò & in nauibus posita, aequè quàm in aedificijs, crepituq; praenunciant. Quin & volucres non impauide sedent. Est & in caelo signum, praeceditq; motu futuro, aut interdum, aut post occasum sereno, ceu tenuis linea nubis in longum porrecta, spatium. Est & in puteis turbidior aqua, nec sine odore radio.* Talis ergo & Pherecydis Pythagorae doctoris coniectatio fuit, aut esse potuit.

IX. Alià vià, Sancti vel praesentem alijs, ipsi absentes, vel futurum terrae motum cognouere. Nam, ut tres Angeli Sodomitarum excidium Abrahae detexerunt; ita supra memorati tres viri cum Antiocheno & sudario, tanquam missione mappa, se signum eruptionis labi dare, & precibus diuinæ vindictæ manum injici posse ostenderunt. Zosimas quoque Sindenus, Phoeniciæ monachus, miraculis clarus, quamuis procul abesset Antiochia, tamè terrae motum Antiochiæ, qui septimo anno Iustini senioris accidit, sciuit, ac in ipso momento, non per turbidam putei aquam, sed Deo reuelante sensit, subito enim consternatus, gembundus, tantumque lachrymarum fundens, ut ipsam terram rigaret, totoque illo tempore, quo Antiochia terrae motibus concutiebatur, in terram prostratus Deum placauit. Arcesilao autem quæ-

rentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

reuerentia

renti: *Qua huius subitaneae tristitia esset causa?* respondit: *Ruentis Antiochia fragorem aures suas repleuisse.* Arcefilaus, & qui simul aderant, haec audientes obstupefacti, horam annotarunt: ac postea diligenti inquisitione, rem sic se habere deprehenderunt. Amor animato etiam secretissima pandit. Quare vel ipse Deus ait: *Num celare poterō Abraham, qua gesturus sum?* Hac de causa etiam compluribus alijs eiusdemmodi atroces clades terris instantes, non per cometem tantum, sed alijs quoque portentis ostendit. Narra- rat Paulus Diaconus, sub Anastasio Imp. quendam militem, non procul ab vrbe Neocæsarea, iter facientem, paulo antè, quam ea terra motu concuteretur, in aère supra eam duos conspexisse milites, & alterum à tergo clamantem: *Conseruate ades, in quibus, sepulchrum exat Gregorij* (Thaumaturgi) facto autem terræ motu, maximam partem ciuitatis collapsam, & euersam fuisse, illæsa manente Gregorij domo. Et Sigonius quoque refert, Neocæsarea An. 343. vi terræ motus mari absumpta, Ecclesiam & Episcopum tantum incolumes extitisse. Nimirum nouit Dominus, qui sint eius; & potest à tritico zizania separare. Quod quia nec peccatores ignorant, semper metuunt, ne terra sub pedibus eorum discedat, & ad omne passus trepidant, cum interea sanæ conscientia homo semper animo sit constanti & erecto, nec se deijci sinit, etiam si fractus illabatur orbis.

Gen. 18. 17.

Paul. Diacō.
lib. 15.

Car. Sigon:
lib. 5. Imp.
occid.

X.

Quoniam autem vehementer animat, mortalesque inflam- mat ad Deum colendum diuinæ profectionis experientia, non omittam apponere, quod de alio terræ motu recensetur, qui An. 1509. die 14. Septemb. incipiens, decem & octo continuis die- bus, murum Constantinopolitanæ vrbs, qua parte mare spectat, cum omnibus adjacentibus domibus disiecit, & fossas rudibus impleuit, ac terræ æquauit. Arcem, in qua gazophylacium Imperatoris quinque turribus munitissimis custoditur, & insignis domus, in qua leones, tanquam in viuariō nutriuntur, destruxit. Cuniculos, qui per montes, ac longa itinera è Danubio aquas in vrbem inuehunt, maximis & laboribus, & impensis fabricatos, concussit. Sinus autem maris inter Constantinopolim & Peram violentia terræ motus adeo infremuit, vt in vtramque ciuitatem mare vltra muros aquam inijceret. Domus tributaria, iuxta mu-

ros Constantinopolis, in mare tota decidit, vt nullum illic appareret vestigium. Maxima item pars turris plumbea, in Petra corruit. In Callipoli munitissima arx penitus rupta est; neque illa domus illic integra mansit, totamque Græciam, ad Danubium vsque hic terræ motus longè latèque peruagatus est. Feruntur Constantinopoli tredecim millia hominum interiisse. In tanta ira suæ misericordiæ recordatus Deus ostendit, quid, & quos peteret illa clades. Nam, vt, in mari rubro olim, Israëlitis innotescens transeuntibus, Ægyptij perierunt; ita & hic inter sacra & profana magnum discrimen est demonstratum. Mirissimum eni fuit, quòd cum corruerit sepulchrum Machometi patris Baiarum maximis extructum impensis, multæque Turcorum sacra (quæ sacras voco?) profana ædes, quas suâ linguâ *Moschas* vocant collaberentur; Christianorum tamen templa illæsa manserunt; ingenisq; illa Sophia ædes nihil mali sensit, præter turrinam à Turcis, post captam urbem, templo, in sine, ornatus gratia annexam quæ tota præcipitata periit. Sed & illo terræ motu calæ & mentum, quo beatorum imagines, post captiuitatem urbis, conperta fuerant, ita separatim ab imaginibus ceciderunt, quæ arte noua iam, primùm suo splendori essent reddita. Hæc miris sunt, & tantò miriora, quia neque à Cuspiniano tacentur. Offendunt autem, timendum quidem Omnipotentem mundi Redemptorem; sed non sine fiducia, ab ijs, qui ad eum, velut sacram anchoram recurrunt. *In timore enim Domini fiducia fortitudinis*, ait Solomon. Vos ergo, qui non timetis, Dominum offendere, timet Dominum punientem, & terras sursum atque deorsum vertentem. Efficax est, in metu, peccati frænum. Sed vos, quibus cupit formidabilior est, quàm pœna, & qui timetis, more filiorum Domini, sperate in eum; quia oculi Domini ad timentes eum; & misericordia eius, à progenie in progenies timentibus eum. Cadent murus & vos stabitis. Corruent tecta, & vos non tangent. Inter Scyllam & Charybdim, inter ipsas mundi ruinas, incolumes euaditis.

Prou. 14. 26.

Eccli. 2. 9.

Ib. 15.

Luc. 1. 50.

XI.

Euagr. lib. 4.

ca. 6. Niceph.

Hoc multi terræ motus demonstraerunt; sed luculentissimo prodigio ille, qui, An. Christiano 528, à priore Antiocheno terræ motu tertius fuit numeratus. Etenim, vt Euagrius, et Nicephorus, ac post eos Baronius, testantur, eadem rursus ciuitas

grauio-

gravioribus motibus agitari, & neque admodum concuti coepit. Cum autem ea res sit, inter maxime formidanda, his tamen magis videtur metuenda, qui timorem non ex auditu, sed experientia hauserunt. Tremente igitur denuo terra, Antiocheni praeteritorum malorum recenti memoria penitus consternati, cum in humanis nullum superesset subsidium, ad divina patrocinia confugerunt: facti eiusdem esse, *percutere & sanare*. Est saepe necessitas magistra pietatis. Ea itaque quid hominibus ipsa terra magis trepidantibus suaserit, Nicephorus his, in compendio, verbis refert: *Vnusquisque, civium Christi nomen praeforibus inscribens, eo modo terra motum dispulit; cum Deus religioso cuidam homini oraculo haec verba foribus inscribere praecipisset: CHRISTVS NOBISCVM, STATE.* Ita, cuius sanguine ac meritis totius mundi salus stetit, steterunt & mania, & aedificia pulcherrimae civitatis; ac ipse hominum Redemptor, qui, *die tertia*, ut Tertullianus ait, *concessa repente terra, & mole reuelata, qua obstruxerat sepulchrum, & custodia pavore dilata*, resurgens de morte triumphavit, clare ostendit, *datam sibi omnem potestatem in caelo & in terra*. Quae potestas magnam nobis fiduciam parit. Cum enim dixerit: *Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi*, merito & foribus, & cordibus nostris inscribimus: *CHRISTVS NOBISCVM, STATE.* Naues, in fluctibus, anchora fulciuntur, ac, ne a portu abripiantur, ad rupem religatae servantur. Sic, quassata terra, spes nostra Christus, & portus noster esse debet. Quae pulchrior esse causa grauiorque potest; quam ut terrae motibus moueamur ad Christum quarendum, quem pericula a capitibus nostris depulsa clamant, esse totius naturae Dominum & Gubernatorem? Quo protegente, multi sancti homines, cum mente essent in caelo, non senserunt, quid fieret in terra. Adeo nonnunquam terra contremiscens, non ex ira magis Numinis contremiscit, quam in testimonium sanctitatis. Maria Victoria Caestinarum virginum fundatrix, adeo, inter diuinas preces absorpta erat, ut legatur, in choro, cum ceteris Deo dicatis Virginibus officio diuino praesens nihil omnino sensisse aut animaduertisse, cum haud exiguo terrae motu, reliquae sociae omnes, & ipsi adeo etiam muri chorique totus concuterentur. Quod ubi sociae, finita re diuina in-

lib. 17. cap. 3.
Baron. tom.
7. An. 528.
num. 22.

Tertullian.
in Apolog.
cap. 21.

Matth. 28 18.

Ibid, v. 20.

Ferdinand.
Meltio. lib. 2.
de vita eius.
cap. 10.

uicem

uicem ingenti trepidatione narrarent. Victoria mirata est, quæ fuitque, quando, & quàm diu id accidisset? Adeò nimirum metu & conuersatio illius in cælo fixa fuit, vt nesciret, quid in terra ageretur. Quàm longè leuiore brachio alij diuina tractant, quæ vel mus, vel musca potest ab oratione dimouere?

XII.
Philipp.
Alegambe
in India
Martyr. Soc.
Iesu num.
CCLVIII.

Addam adhuc recentius, quod ex vita P. Marcelli Francisci Mastrilli Hispanicè & Gallicè edita compendio refert Philippus Alegambe. Is Mastrillus, non sine prodigio, à lethali vulnere, per S. Franciscum Xauerium sanatus, ad Indiam atque martyrium inuitatus, ardentissimis votis eò contendit. *Incredibiles illi difficultates in itinere Damon concinuit; admirandis eum prodigijs seruauit honestauitq; Deus. Clam tandem delatus in Iaponiam, fumi ab igne quem excitarat, sublato indicio comprehensus, terra contremiscentis Nangasachi dirisimè prius cruciatus, gladio demum percussus est. Primum diductis cruribus per contortum funem suspensus, capite in aqua demerso, retexente se fune violenter rotatus est. Dein scalis supinatus adalligatus, infusa in faciem magna vi aqua penè suffocatus est. Tunc candente ferro virilia ustulatus est; sed inuerecundam barbariam testatus, aqua cruciamento rursus admotus est. Demum, prealata mortis causa, quia fidem per terram venisset predicatum, iumento eductus, catenatus, os densato constrictus lupato, capitis partem dexteram in lauam minio probrosè infectus, capite in scrobem genuū tenus de pedibus suspensus in quartum vsque diem post illa depositus, terra nate obruncatus est, die 17. Octobr. ac rursus terra valde intremens, martyris scilicet testata sanctitatem, & barbarorum immanitatem detestata. Ita Deo, ad defensionem & offensionem seruit elementum. Quod etiam, quando D. Agatha olim fuit tormentis agitata, ita contremuit horruitque, vt tota ciuitas Catenensium concuteretur, ac duo muri conciderent, qui Quintian Prætoris amicissimos duos Siluinum & Falconium ruina opprobriauerunt; & populum omnem in crudelissimi iudicis vindictâ extiterunt. Ita terra Diuam tutata heroicis eius virtutibus applausit; quibus etiam, post mortem obitam, ignis (elementorum potentissimum) est obsecutus, Nam velum, seu cortina de sepulchro eius accepta, flammam ybique repulit, cum incendijs ob-*

Sur. 5. Febr.

Contra

Contra Iudæos, docet Tertullianus, in primis querendum, an expectetur noua legis lator, & noui testamenti heres, & nouorum sacrificiorum sacerdos, & noua circumcisionis purgator, & æterni sabbati cultor: qui legem veterem comescat, & nouum testamentum statuatur, noua sacrificia offerat, & ceremonias antiquas reprimat, & circumcisionem veterem, cum suo sibi sabbato, comescat; & nouum regnum, quod non corrumpatur, adnunciet. Nam etiam noua legis lator, sabbati, spiritalis cultor, sacrificiorum æternorum antistes, regni æterni æternus dominator, querendum an iam venerit, necne; vel venturus adhuc speretur? E Prophetis omnibus constat, venturum fuisse; nobis certum est, venisse, quia tempora, & modus, & lex noua, & Christi regnum ubique porrectum, & omnia congruunt, quæ propheta cecinerunt. Iudæi venisse negant, & tanquam hiæantes corui adhuc Messiam suum expectant. Vt ergo & illos doceret, legem Mosaicam, veteresque ritus, & sacrificia, ac ceremonias esse antiquatas, Christo Seruatori auctoritatem cælestis Patris, mirabili terræ motu, alijsque prodigijs seuerè confirmauit. Ita enim Iudæi calcitrantes erant capistrandi: qui si frænum morderent, si contra stimulum tenderent; saltem exemplum ad nos instruendos erat transiturum.

Narrant id complures, ego è Nicephori historia recensent. Iulianus Imperator, qui, ob desertum Dei vnus, & veræ Ecclesiæ cultum, Apostata nomen obtinuit, quantus quantus, ex imis vnguibus ad verticem summum ex impietate concretus, Iudæicæ superstitionis in tantum promotor, in quantum persecutor Christianorum, Hebræis potestatem fecerat, vt, ex prædicatione Christi dirutum, Hierosolymis, templum à fundamentis denuò extruerent, quo stante, Iudaismus stare videbatur. Iudæi, potestate obtenta, velut perrupto aggere torrens, effusi, summo studio, in templi structuram incubuerunt, vt pristinum ritum renouarent, atque cum templo sacrificia Mosaicæ legis restaurarent. Hoc in opere duo acciderunt, quæ ad Christi gloriam illustrandam maximè pertinent. Nam & eius vaticinium ipsi Iudæi impleuerunt, & prodigio ingenti demonstratum est, non esse consilium contra Dominum, quod habeat successum. Siquidem discipulis Christo ostendentibus adificationes templi, ipse respondens

XIII.
Tertullian.
lib. 6. aduers.
Iudæos. c. 6.

XIV.
Niceph. Cal.
list. lib. 10.
hist. Eccles.
cap. 32. & 33.

Matth. 24. 1.

H b

dixit

dixit illis: Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruat. Cœpit ea Prophetia fieri, Tito & Vespasiano Hierosolymam affligente; impleta est, Iudæis hoc opus aggressis. Stabant adhuc rudera quædam, & saxa templi etiamnum in fundamentis jacebant, intacta, quia infossa. Hoc solum deerat, ut ne sub terra quidem lapis super lapidem relinqueretur. Iudæi ergo, ut solum penitus repurgarent, omnes veteris structuræ reliquias, ex imis fundamentis, effoderunt. Ita profusus, ipsorummet operâ, dirutum est, quod in integrum reponere voluerunt, conatu improbis consueto, qui semper, Sisyphi more, in irritum cadit, juxta illud: *Nisi Dominus edificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui edificant eam.* Atque hoc primum quo Christi prædictio & gloria fuit illustrata. Accessit & alter maius. Eruderata erant iam omnia, fossisque grandibus factis, architectationis initium in procinctu videbatur esse. Staturo igitur die, magnis gaudijs, magnâ frequentiâ, magna solennitate, conuenerant, ad designati templi locum Iudæi; nimirum, ut primum fundamentum, cum pompa & tripudio jaceretur. O spes humanæ! quàm sæpe fallitis? ô consilia hominum, quoties vobis promittitis, quæ nunquã estis consecutura? ô Principes, quoties palatia magnificè ædificatis, in quibus alij, quàm putatis, habitabunt? immò, quæ intorrupta relinquetis? Nunquam audistis, qui dixerint: *Venite, faciamus lateres, & coquamus eos igni: Venite, faciamus nobis ciuitatem & turrim, cuius culmen pertingat in calum: & celebremus nomen nostrum?* Nunquid gigantes illi, Pelion Olsæ imponere, & in calum conscendere cogitantes, abjugasserunt equos, & ab opere incepto desistere debuerunt? Idem Iudæis contigit. Etenim, cum conuolâssent vndique ad primum templi sui lapidem, cum triumpho, jaciendum, læticia in luctum celsitudo Deo receptui canente. Nam ecce, dum circumstant, dum inhiant, dum manum machinis applicant, existit repente ad eum vehemens terræ motus, ut terribili concussionem, lapides ex ipsis fundamentis eijcerentur, ac, velut tormento acti, magnam stragem ederent, Iudæis, qui vel spectatum venerant, vel ædificium curatum erant, vndique dissipatis. Quin & publicæ ædes templo viciniores, fluctuante eadem terra, solutæ atque cum impetu collapsæ

Psal. 126. 1.

Gen. 11. 3.

quotquot in eis erant, oppresserunt, domicilium in sepulchrum mutant, antè tumulati, quàm mortui. Qui autem de vestibulis, aut officinis, aut areis effugere voluerunt, eorum quidam femineces jacuere; alij cruribus, vel manibus, vel alijs membris, pro eo atque clades ferè quemquam comprehendit, repentino casu impetu fuerunt mutilati. Tam graui plagâ icti non sapuerunt. Vix enim desierat moueri terra, cum & ipsi quiescere desierunt. Tanta vis est pertinaciæ. Igitur, qui reliqui erant, vt, quod tantopere cupiebant, perficerent, simulque, ne Imperatorem architekturam etiam constitutione vrgentem offenderent, opus rursus aggressi, nihil pensi habuerunt, quid prius accidisset. Erant nimirum ex eorum censu, de quibus dici poterat: *Nescierunt, neque intellexerunt: obliui enim sunt, ne videant oculi eorum, & ne intelligant corde suo. Non recogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentiunt*: quorum nonnemo ad eam confessionem adactus est, vt diceret: *Verberauerunt me, sed non dolui: traxerunt me, & ego non sensi.* O quàm multi reperiuntur tales, qui non habent aures audiendi, quando vel de cathedra, vel de priuata amicitia moneantur? imò nec sentiunt, dum vident alios, ob sceleratam vitam, è medio tolli; aut si vel ipsi graui morbo correpti a Deo moneantur. An tales misericordia digni? an non merentur à terra absorberi? Certè Iudæi tunc, impedimento tam atroci diuinitus obiecto, satis apertè intelligere potuerunt, Deum instituto ab eis operi, Superosque indignari. At illi, quasi ad se nihil pertinerent diuine admonitiones, denuò admota manu, conati sunt, quod perficere nequiuerunt. Cum enim iterum structuram experirentur, alius ignis ex ipsis fundamentis exiliens, alius de cælo decidens, plures, quam antea, consumpsit. Sunt qui aiunt, iam tum, cum sacrum locum adirent, flammam illis obuiam, id, quod dictum est, peregisse. Ignis porro de cælo iactati tanta fuit vis, vt *mallei, scalpria, serræ, securæ, ascie, & quæcumque, ad adificationem commoda operarij comportauerant, celeriter in cinerem redigerentur.* Quod tale ac tantum incendium, die integro est grassatum. Itaque Iudæi, maximo correpti pauore, vel inuiti Christum verum Deum esse sunt professi. Miraculum extorsit veritatem, sed perfidiam non vicit. Tam dura enim est ceruix Iudaica, vt etiam, post hanc plagam, non sa-

Isa. 44. 18.

Prou. 23. 35.

perent, sed in veteri errore suo contumacissime perseverarent. An non terræ hiatu digni erant isti? an non abyssum merebantur, qui moveri se non sinebant, ut crederent, Messiam advenisse cum vel ipsa terra, in testimonium eius, moveretur? Sed & aliud quod ad hæc accessit, miraculum eos ad fidem non perduxit, quod prioribus & manifestius fuit, & admirandum magis. Nam proxima vestis sua sponte, vestes eorum crucis signis, radiorum instar conformatas, sive consignata. Ita omnes vestitum, tanquam fellis variegatum, & lamina arte atq; solertia distinctum habuere. Quo, illucescente die, viso, clam & detergere crucis notas conati, nihil egere. Quemadmodum autem crucis note ineluibiles fuere in vestibus Iudæorum; ita in manibus pedibusque, & latere Christi, vulnèrum nunquam debebatur cicatrices: Videbunt, in quem transfixerunt; quando videbunt Filium hominis venientem in nubibus cali, cum virtute multa & maiestate. Quem secundum quoque eius Adventum mortalibus patefacient insoliti tremores. Cur enim terra non trepidaret, si virtutes calorum commonebuntur? Est itaque terræ motus, etiam quædam futuri iudicij imago, utilis ad timorem Domini ac Iudicis, in peccatoribus excitandam. Cuius iudicij terrorem, ut vel in umbra delineemus, non pigebit huc apponere recentem & luculentam tragediam, politiore calamo narratam, quam nec pallus in Germania nostra, scio haberi, & à multis audiui sapius deliderari, diuinæ iræ providentiæque potens exemplum.

C A P V T X I X.

Ex Congeminato Nuntio, de nouo in vniuersa Calabria terre motu, à Iulio Cesare Recupito S. Iesu conscripto, & Neapoli edito 1638. quædam notatu digniora.

I.

Rem ita contigisse, ut subiiciam, ex Auctoribus fide dignis conpertum. Dies intercurrebat Martij mensis vicesimus septimus, qui in sabbatum inciderat, nobilem à palmis appellacionem sortitum, ne palma sine cadibus forent, mox funestandum. Hora data iam erat prima supra vicesimam, sole ad occasum vergente, quæ luctuosum spectaculum auersaturo: cum terra repente mota Calabria tum citeriorem, tum vltiorem, celeberrimi Neapolitani regni Promincias, quæ conuulsit, quæ diruit: Messana urbe finitima & ducatus

JANUARI

s. dii

Hb 3

1078